

VERSLAG VAN DE LEERSTOEL POSITIVE HEALTH AT WORK

2023

Prof. dr. Tim Huijts

Maastricht, maart 2024

Inleiding

De leerstoel Positive Health at Work is gevestigd aan de School of Business and Economics van de Universiteit Maastricht, bij het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Mijn benoeming als hoogleraar aan de Universiteit Maastricht werd in oktober 2022 bevestigd (met terugwerkende kracht, per 1 september 2022). De leerstoel wordt voor 0.2FTE bekostigd door CAOP. Van september 2022 tot april 2023 bekleedde ik de leerstoel voor 0.8FTE omdat ik in deze periode in deeltijd (0.2FTE) werkte als hoogleraar sociologie bij het Centre for Global Health Inequalities Research (CHAIN) in Noorwegen. Per april 2023 gaat het om een voltijdsleerstoel (1.0 FTE). Per 1 september 2023 is er ook een door CAOP bekostigde PhD-kandidaat voor de leerstoel aan de slag gegaan (Martyna Ozaist). De leerstoel heeft **twee hoofddoelen**:

- Inzicht geven in de **relatie tussen Positieve Gezondheid en werk en leren** (bijv. arbeidsmarktparticipatie, baantevredenheid, duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen).
- Verdere **ontwikkeling van de conceptualisering en meting** van Positieve Gezondheid.

Ik beoog deze doelen te bereiken door een combinatie van theorieontwikkeling, verzameling van nieuwe data bij organisaties, gebruik van bestaande gegevens over gezondheid en werk, en kwantitatieve en kwalitatieve analyse van deze gegevens. Dit gebeurt in samenwerking met stakeholders uit beleid, wetenschap en praktijk. Naast het behalen van deze twee hoofddoelen beoog ik met mijn leerstoel ook bij te dragen aan twee andere, gerelateerde onderzoeksvelden: (1) de relatie tussen skills en capabilities en werk en leren, en (2) de determinanten van sociale ongelijkheid in gezondheid. Het jaar 2023 stond vooral in het teken van verdere verkenning (ook samen met organisaties in het veld), het uitwerken en scherp formuleren van mijn plannen voor de leerstoel in mijn oratie, en communicatie rond de doelen, plannen en inzichten van mijn leerstoel in een reeks presentaties voor verschillende doelgroepen. De activiteiten die dit meer concreet met zich meebracht worden hieronder beschreven. Al met al kan ik zeer positief terugkijken op 2023; de plannen voor de leerstoel werden erg goed ontvangen, er is erg veel interesse en enthousiasme voor het onderzoek rond de leerstoel, en de vele verkenningen hebben geleid tot diverse veelbelovende samenwerkingen met organisaties op het gebied van positieve gezondheid, werk en leren.

Meerjarenagenda leerstoelen CAOP

De leerstoelen van het CAOP werken vanuit een gezamenlijke meerjarenagenda (Meerjarenagenda Leerstoelen CAOP 2018-2022: Transformaties en verschuivingen in het publieke domein - Consequenties voor de kwaliteit van arbeid en arbeidsverhoudingen). Binnen alle leerstoelen wordt beoogd de verbinding te leggen tussen wetenschap, praktijk en

beleid. Centraal uitgangspunt is dat de algemene ontwikkelingstendensen in het publieke domein tot uiting komen in drie centrale spanningsvelden op verschillende niveaus:

- 1) de verhouding tussen overheid en burger (m.n. effectiviteit versus legitimiteit van overheidshandelen);
- 2) de verhouding tussen werkgever en werknemer (m.n. zekerheid versus flexibiliteit in arbeidsverhoudingen en personeelsbeleid); en
- 3) de verhouding tussen de verschillende bestuurlijke niveaus (m.n. decentralisatie versus integraliteit van bestuur).

Meerjarenagenda en activiteiten leerstoel

De leerstoel Positive Health at Work richt zich vooral op thema's in relatie tot spanningsveld 2, maar in mindere mate ook op thema's rond spanningsveld 1. Dit is in 2023 op verschillende manieren tot uiting gekomen in de activiteiten rond de leerstoel:

- De leerstoel Positive Health at Work beoogt met name te onderzoeken in hoeverre positieve gezondheid kan bijdragen aan het verbeteren van uitkomsten rond werken en leren. Hierbij staat de kwestie van zekerheid en onzekerheid (zoals ook omschreven voor spanningsveld 2 in de meerjarenagenda) centraal. Bij positieve gezondheid staat immers het vermogen tot aanpassing aan uitdagingen en veranderingen centraal. Deze uitdagingen en veranderingen kunnen op meerdere niveaus spelen (bijv. ziekte op individueel niveau, verschuiving van producten en diensten op organisatieniveau, en technologische ontwikkeling op samenlevingsniveau). Mede hierdoor is de vraag ook welke rol verschillende stakeholders hebben bij het investeren in oplossingen, zoals programma's die vanuit het concept van positieve gezondheid proberen het aanpassingsvermogen op verschillende niveaus te versterken. Er is meer aandacht nodig voor de vraag rond de verantwoordelijkheid van werknemers, werkgevers en overheden in deze problematiek. De leerstoel beoogt ook om hier inzicht in te bieden. In 2023 is dit vooral op drie vlakken tot uiting gekomen: (1) verschillende presentaties voor diverse doelgroepen over positieve gezondheid op de werkvloer (zie ook het overzicht hieronder); (2) voorbereiding en verkenning van samenwerking in onderzoek met verschillende organisaties; met drie organisaties is afgesproken om samen onderzoek te gaan doen, met een aantal andere organisaties zijn gesprekken hierover nog gaande; en (3) mijn oratie en bijbehorende activiteiten waarin ik de plannen voor mijn leerstoel verder uiteengezet heb. Verder is in september 2023 een PhD-kandidaat aan de slag gegaan bij het ROA die zich volledig richt op de relatie tussen positieve gezondheid en werk, en daarmee de leerstoel sterk ondersteunt. Het aanpassingsvermogen dat in het werkzame leven steeds crucialer wordt komt deels al vóór de arbeidsloopbaan tot stand. Daarom wordt er binnen de leerstoel ook gekeken naar de rol van leren, zowel voor kinderen als voor volwassenen. In 2023 gebeurde dit vooral in het Early Predictors of School Success (EPOSS) project, waarvoor ik als projectleider verantwoordelijk ben. In dit project (gefinancierd door NRO) verzamelen

we nieuwe data en linken we bestaande gegevens rond gezondheid, welbevinden en aanpassingsvermogen van kinderen aan data over schoolprestaties van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO). Op deze wijze creëren we een unieke databron waarmee we de relatie tussen brede gezondheid, aanpassingsvermogen en schoolprestaties van kinderen in Nederland kunnen onderzoeken. Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van de voorbereidingen op de dataverzameling, die in 2024 van start gaat. Met name door de ethische, juridische en logistieke complexiteit rond dataverzameling over gezondheid onder kinderen had dit voorbereidingsproces veel voeten in de aarde. Ik was in 2023 ook mede-auteur van een artikel over de rol van Gezonde Scholen bij ongezonde leefstijlen van kinderen.

- Om beter zicht te krijgen op de mate waarin burgers steeds meer als individuen benaderd kunnen worden door de overheid is het belangrijk om de basisvaardigheden van burgers goed in kaart te brengen (zie ook spanningsveld 1). Indien burgers te kampen hebben met laaggeletterdheid of een gebrek aan digitale vaardigheden belemmert dit hen aanzienlijk, met name indien de overheid uitgaat van digitaal vaardige burgers. In het project Vraagbaak Geletterdheidinzicht werken we in opdracht van het Expertisepunt Basisvaardigheden aan het gebruiksvriendelijker maken van de online tool Geletterdheidinzicht, die we eerder ontwikkeld hebben voor het Ministerie van OCW. Ik treed hierbij op als projectleider namens het ROA. Deze tool dient ertoe om gemeenten te ondersteunen bij de aanpak van laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden, onder andere door de doelgroepen op gemeentelijk en regionaal niveau verder in kaart te brengen. Verder heb ik samen met Oda Nordheim een artikel over dit onderwerp gepubliceerd in *Journal of Social Policy*, waarin we laten zien dat sommige vormen van arbeidsmarktbeleid de participatiekloof tussen laaggeletterden en niet-laaggeletterden vergroten, terwijl andere vormen van beleid deze kloof juist dichtten. Dit suggereert dat overheid laaggeletterde burgers niet altijd voldoende bediend, en de kwetsbaarheid van deze groep soms onbedoeld verder vergroot.
- Ook het Programme for the International Assessment for Adult Skills (PIAAC) project is relevant voor spanningsveld 1. Dit is een grootschalig project in opdracht van de OECD waarbij in 33 landen (waaronder Nederland) gegevens verzameld worden over basisvaardigheden en determinanten en uitkomsten van deze vaardigheden. Het ROA is hierbij verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de vragenlijsten, en ik ben projectleider namens het ROA. Deze gegevens (beschikbaar eind 2024) zullen leiden tot een up-to-date overzicht van de basisvaardigheden van Nederlandse burgers, en op deze wijze bijdragen aan nieuw beleid rond het terugdringen van laaggeletterdheid en het vergroten van digitale vaardigheden en zelfredzaamheid.
- Gezondheidsongelijkheid is een typisch voorbeeld van een ‘wicked problem’ (zoals ook omschreven in spanningsveld 1), waarbij de rol van overheden en burgers bij het vormgeven van oplossingen niet altijd eenduidig is. Zo heeft mijn eerdere onderzoek laten zien dat gezondheidsverschillen tussen sociale groepen eerder groter dan kleiner

zijn in de meest inclusieve en genereuze welvaartsstaten, en dat beleid dat specifiek gericht is op het verkleinen van gezondheidsongelijkheid in sommige gevallen de verschillen juist verder vergroot. In 2023 was ik mede-auteur van diverse publicaties op het vlak van gezondheidsongelijkheid (zie het overzicht hieronder).

Publicaties

- Huijts, T. (2023). All together now! Positief gezond werken en leren. Oratie. Den Haag: CAOP.
- Huijts, T. (2023). Gezond wantrouwen? Implicaties van een vertrouwenscrisis voor gezondheid en zorg. In: Van der Meer, F. (ed.). Staat van de Ambtelijke Dienst (STAD) 2023: Bouwen aan vertrouwen (pp. 85-97). Den Haag: CAOP.
- Pérez Rodríguez, S., van der Velden, R., Huijts, T., & Jacobs, B. (2022). Identifying literacy and numeracy skill mismatch in OECD countries using the job analysis method. Forthcoming in Oxford Economic Papers.
- Nordheim, O. & Huijts, T. (2023). Social functioning and personal development among individuals with low literacy skills; the role of active labour market policy. Forthcoming in Journal of Social Policy.
- Vonk, L., Eekhout, I., Huijts, T., Levels, M., & Jansen, M. W. (2023). School health promotion and the consumption of water and sugar-sweetened beverages in secondary schools: a cross-sectional multilevel study. BMC Public Health, 23, 1296.
- Huijts, T., Gage Witvliet, M., Balaj, M., & Andreas Eikemo, T. (2023). Assessing the long-term health impact of COVID-19: The importance of using self-reported health measures. Scandinavian Journal of Public Health, 51, 645-647.
- Wagner, C., Cullati, S., Sieber, S., Huijts, T., Chiolero, A., & Carmeli, C. (2023). Intergenerational educational trajectories and inequalities in longevity: A population-based study of adults born before 1965 in 14 European countries. SSM-Population Health, 22, 101367.

Presentaties

- Oratie 'All together now. Positief gezond werken en leren', Universiteit Maastricht, november 2023.
- Webinar 'All together now. Positief gezond werken en leren', CAOP, november 2023.
- Presentatie over positieve gezondheid en werk (op uitnodiging), congres RINO Zuid, juni 2023.
- Presentatie over positieve gezondheid en werk (op uitnodiging), congres IPH, november 2023.
- Presentatie over positieve gezondheid en werk (op uitnodiging), lerend netwerk StAZ, december 2023.

- Presentatie over positieve gezondheid en werk (op uitnodiging), Nederlandse Vereniging voor Arbeidsverhoudingen, december 2023.
- Presentatie over het Early Predictors of School Success (EPOSS)-project, seminar ROA, april 2023.
- Presentatie over laaggeletterdheid en capabilities, Learning & Work seminar Universiteit Maastricht, juni 2023.
- Webinar Bouwen aan vertrouwen, CAOP, mei 2023.
- Webinar Grote trends, scherpe keuzes, CAOP, november 2023.

Overig

- Als projectleider verantwoordelijk voor drie projecten bij het ROA rond vaardigheden en gezondheid (PIAAC, Early Predictors of School Success, en Vraagbaak Geletterheidinzicht).
- Begeleiding van één MSc thesis van de opleiding Learning and Development in Organizations bij UM in 2022-2023, en twee MSc theses van de opleiding Learning and Development in Organizations en twee MSc theses van de opleiding International Business bij UM in 2023-2024.
- Begeleiding van zes PhD-kandidaten bij UM (twee rond vaardigheden, onderwijs en werk, één rond gezonde scholen, en één rond de rol van ouders bij ongelijkheid in gezondheid, één rond gezondheid en leerprestaties bij kinderen, en één rond positieve gezondheid en werk).
- Lid van de beoordelingscommissie voor twee PhD-dissertaties bij UM (waarvan één als voorzitter).
- Editor van het ROA Research Memorandum (een working paper-reeks waarin ROA-collega's en -fellows hun onderzoek kunnen publiceren).
- Editorial board member van het Scandinavian Journal of Public Health.
- Mentor van twee junior onderzoekers bij het ROA die ik tweewekelijks coach en advies geef.
- Commissielid voor Studium Generale bij UM.
- Commissielid voor tenurecommittee Jan Paul Heisig (WZB, Berlin).
- Reviewer voor wetenschappelijke tijdschriften en funding bodies.
- Cursus Erkennen en Waarderen voor Leaders, UM en Leeuwendaal, september-december 2023.